

СТАНОВИЩЕ

от

доц. Боряна Туманова, доктор

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
“Доктор”.

Област на висше образование: 7.6 Спорт, научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка при НСА „Васил Левски“

Катедра: „Водни спортове“

Автор: Ивелина Статева Кирилова – докторант на самостоятелна подготовка

Тема: „Изследване на рисковите фактори за инциденти при провеждане на занимания във водна среда на деца с увреждания“

Научен ръководител: доц. Стоян Андонов, доктор

Представени от кандидата в конкурса са:

- Дисертационен труд
- Автореферат
- Публикации- 2 броя

Данни за дисертацията

Дисертационният труд разглежда особеностите на физическото възпитание и спорт и по конкретно рисковите фактори при занимания във водна среда при деца със специални образователни потребности. Избраната от докторантката тема е съвременна, значима и в перспектива със социална насоченост. Днес специалистите, изучаващи лицата в неравностойно положение търсят начини за оптимизиране на тяхната познавателна и учебна дейност. Темата, избрана от докторанта е значима, полезна и навременна. Въпросите, свързани с адаптирането на физическата активност при деца

СТАНОВИЩЕ

със специални образователни потребности (СОП) представляват интерес за специалисти от различни научни направления, а разглеждането на риска и опасностите които крие водната среда, принципите за превенция, управление и контрол са особено актуални и значими в динамичното съвременно общество.

Структурирана според изискванията за такъв вид научни разработки, дисертацията се отличава с ясна структура, има обособяване на глави, раздели и подраздели на структурно и съдържателно равнище. Всичко това показва уменията на докторанта Кирилова да систематизира информацията. Съдържа увод, изложение в три глави – литературно проучване и теоретична постановка на проблема; цел, задачи, методика и организация; анализ на резултатите; изводи и препоръки, литература и приложения. На рецензиране подлежат 167 страници. Библиографията се състои от 200 източника, 156 заглавия от които 34 на кирилица и 122 на латиница, останалите 44 са електронни. Трудът е онагледен с 16 таблици и 53 фигури, които демонстрират владение на високо ниво на съвременни технически средства от автора.

Уводът представя мотивацията на докторанката. Доказано е че използването на водната среда за различни образователни и оздравителни цели при деца със СОП, осигурява по-качествен живот за тях. Чрез адекватния анализ на риска, организацията и превенцията на инциденти в тази област, настоящата научна разработка допринася за повишаване качеството и ефективността на педагогическия процес.

Глава първа - постановка на проблема (48 стр.) включва пет раздела. Чрез теоретичния обзор в тази глава, докторантът постепенно навлиза в проблематиката. В нея е направен задълбочен, многоаспектен анализ на информацията от теоретични, научно-приложни и практически публикации на професионално доказани автори по проблемите на изследването. Разгледано подробно е състоянието на проблема деца с увреждания в България, мястото на физическата активност и спорта при тях, както и адаптираните програми във водна среда. Специално внимание докторантката отделя на фактора риск, който се крие във взаимодействието между здравословното състояние на тази група деца и спецификата на водната среда. Прави задълбочен анализ на неговото идентифициране и превенция. Подчертано и категорично грижата за живота и здравето на децата е на първо място. Този извод от първата част на дисертационния труд подпомага определянето на обекта, предмета, целта и задачите на изследването. Новото, което се откроява тук, е свързано с основните черти на съвременните методи

СТАНОВИЩЕ

на адаптираната физическа активност, а именно осигуряване на максимална безопасност. Тази глава за да постигне нужната завършеност обобщава научния проблем и формулира логично работната хипотеза, основана на очакването от изработване на ефективни мерки за намаляване броя на нежелани инциденти и последствията от тях

Втора глава на дисертацията „Цел, задачи, методика и организация на изследването” (15 стр.) има класическа структура. Разделена е на три части – първата представя добре формулирана цел за решаването, на която във втората част произтичат шест задачи. Третата разглежда организацията на научното изследване. Правилно са определени обекта, предмета и контингента на изследването. Използваните методи са добре подбрани, използваните тестове са описани коректно, което е предпоставка за изчерпателно разглеждане и изследване на поставения научен проблем и постигане на неговата цел. Изследването е проведено със 116 души, включени са родители на деца със СОП, деца със СОП, професионалисти работещи в тази област и студенти по специалността АФАС. Изборът на методи на изследване е подходящ и изчерпателен. Представен е модел създаден по матрицата Хаддон (Haddon, W.J.) адаптиран според контингента на изследване и с приложение в управлението на риска в разглежданите ситуации. Необходимостта от контролирането на риска в програмите, свързани с физическата активност във водна среда при лицата със заруднения е в унисон с основното изискване за обучението им, а именно необходимостта от адаптиране на учебното съдържание включващо контрол и превенция на инцидентите. Използваният математико-статистически набор включва честотен анализ на резултатите.

Глава трета „Анализ на резултатите ” е с обем от 64 страници. Тук е показана цялата практическа работа, извършена от докторанта с изследваните лица. Анализирани са резултатите от събраните и обработени данни. Представените фигури и таблици дават нагледна информация за получените резултати. С голяма стойност определям систематизацията на рисковите фактори и представените модели (табл.14,15 и16), позволяващи определянето на основните акценти и разкриващи особеностите свързани с характера на всяка рискова ситуация, както и нейното управление и контрол.

Всичко представено в разработката до тук, разкрива възможност за формулиране на изводи и препоръки за практиката с обем от 2 стр. Те произтичат от получените резултати и дават логичен отговор на поставените задачи. Авторът на дисертацията отделя особено внимание за налагане на законодателни промени или адекватно

СТАНОВИЩЕ

адаптиране на съществуващите при прилагане на Адаптирани програми във водна среда.

Цитирането и позоваването на автори, публикации и източници в дисертационния труд е според установените стандарти. Препоръчвам на докторантката в бъдещите си разработки да не употребява изразът „деца с увреждания“, и да го замени с „деца със специални образователни потребности или затруднения“. Първият има дискриминационен характер.

Научни приноси: Цялостният анализ на дисертационния труд позволява да се очертаят приносите му в научно-теоретичен и научно-практически план. Управлението и контролът на риска при двигателна активност осъществена във водна среда при деца със специални образователни потребности е наложителен и неизменно трябва да съпътства всяка образователната и оздравителна програма. Резултатите от направените изследвания и анализи ще допринесат за обогатяване на спортната наука в това направление и актуализиране на начина на живот при лицата със затруднения.

Заклучение: Трудът има завършен вид. Докторантът е показал солидна теоретична подготовка, прецизност и коректност при осъществяване на изследването, умения които позволяват самостоятелна работа в научно-изследователската сфера. Не откривам форми на плагиатство, несъмнено трудът е реализиран от автора и показва компетентност в тази област, както и научния ръководител. Представеният докторски труд отговаря на всички условия и изисквания, което ми позволява с увереност да предложа на уважаемото научно жури да оцени високо труда на Ивелина Кирилова и да присъди образователната и научна степен „**доктор**“ по професионално направление - 7.6 Спорт.

20.07.2019 г.

Доц. д-р Боряна Туманова

OPINION

---

by

Assoc. Prof. Dr. Boryana Tumanova

**on the Thesis Submitted for Awarding the Educational and Scientific Degree
“Doctor” (Ph.D.)**

Professional Direction 7.6 Sport,
academic degree “Theory and methodology of physical education and sports”
at NSA “Vassil Levski”
Department: “Water sports”

Author of the thesis : Ivelina Stateva Kirilova – PhD student in abstentia

Title of the thesis: “Investigation of risk factors for accidents during exercises in
water of disabled children”

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Stoyan Andonov

Presented from the candidate are:

- Dissertation
- Autoreferate
- Publications – 2

Dissertation information

The dissertation examines the peculiarities of physical education and sports, more precisely, the risk factors related to exercises in water of children with special educational needs. The chosen topic is up-to-date, relevant and socially engaged. At present, specialists teaching disabled individuals seek ways to optimize their cognitive and learning activity. The area of interest selected by the PhD student is meaningful, useful and timely. The various questions linked with the adaptation of physical activity of children with special education needs are of interest to specialists from different scientific disciplines and the consideration of risk and dangers associated with aquatic environments, the principles for prevention,

OPINION

---

navigation and control are particularly topical and relevant within our dynamic, contemporary society.

Organized in accordance with the requirements for such types of academic work, the dissertation stands out with its clear structure, having differentiated chapters, sections and subsections on both formal and substantive levels. All this points up to the skill of PhD student Kirilova to systematize information. The paper contains an introduction and a body in three chapters – literature review and theoretical framework of the problem; aims, tasks, methodology and organization; analysis of results; implications, suggestions, bibliography and appendixes. 167 pages are subject to reviewing. The bibliography contains 200 sources, of which 34 are in Cyrillic and 122 in the Latin alphabet, with the remaining 44 being online. The work is presented with 16 tables and 53 figures which demonstrate high-level mastering of modern technical resources.

The introduction explains the motivation of the student. It is proven that use of aquatic environment for various educational and healing objectives concerning children with special educational needs ensures higher quality of life for them. Through its adequate analysis of risk and the organization and prevention of incidents in this area, the present research contributes to the increased quality and efficiency of the pedagogical process.

Chapter one – the theoretical setting of the topic comprises five sections. Through the theoretical review in this chapter, the PhD student gradually approaches the matter. The chapter presents an exhaustive, multifaceted analysis of theoretical, applied and practical publications of established authors concerning the research topic. A thorough overview is conducted of the situation of children with disabilities in Bulgaria, the place of physical activity in their development and the existing adapted programs for aquatic environments. The student pays special attention to the risk factor that may arise from the interaction between the health condition of these children and the specifics of aquatic environments. An in-depth analysis of this risk factor's identification and prevention is presented.

Expressly, the care for the life and health of children is foremost. This inference from the primal part of the thesis facilitates the determination of the object, aim and tasks of the investigation. The new element which emerges here is related to the basic characteristics of contemporary methods of adapted physical activity namely, the insurance of maximal safety. This chapter, in order to attain the necessary completeness, summarizes the research problem

OPINION

---

and formulates logically the working hypothesis, founded on the expectation of the elaboration of effective measures that could reduce the number of incidents and their negative consequences.

The second chapter, 'Aim, tasks, methodology and organization of the investigation', has a traditional structure. It is divided into three parts – the first presents an elegantly formulated aim for whose attainment six tasks are derived in the second part. The third one regards the organization of the study. The object and contingent of the research are correctly defined. The used methods are well-selected and the tests are rightly described which is a precondition for a thorough consideration and investigation of the laid out scholarly problem and for the successful realization of its goal. The study comprises 116 people, including parents of children with special educational needs, children with special educational needs, professionals working in the sphere and students of AFAS(?). The methodology choice is appropriate and definitive. The student presents a model based on the Haddon matrix (Haddon, W. J.) that is adapted to the researched contingent and with application to the control of risk with regards to the studied cases. The need for risk control in programs related to physical activity in aquatic environment of disabled people is corresponding to the principle requirement for their education namely, the necessity of adapting the educational substance including in it control and prevention of incidents. The applied mathematical-statistical set includes a frequency analysis of results.

Chapter three, 'Analysis of results', comprises 64 pages. It exhibits the whole body of practical work conducted by the PhD student with the researched individuals. It analyzes the results of the collected and processed data. The presented figures and tables give synoptic information of the findings. I highly evaluate the systematization of risk factors and presented models (tables 14, 15 and 16), which allow for the determination of the main points and which reveal the peculiarities related to the nature of each risk situation, as well as its management and control.

Everything delivered in the paper thus far opens a possibility for the formulation of implications and practical suggestions in a volume of 2 pages. They are inferred from the findings and provide a logical solution to the posed tasks. The author emphasizes the need of legislative changes or adequate adaptation of the existing regulations during the application of Adapted programs in aquatic environments.

The referencing of authors, publications and sources in the dissertation meets the established standards. I recommend the PhD student not to use the expression 'disabled children' in her

OPINION

---

future work, but to substitute it with 'children with special educational needs'. The former has a discriminative character.

Academic contributions: The overall analysis of this thesis allows for the delineation of its contribution on scientifically-theoretical and scientifically-practical levels. The management and control of risk during physical activity in aquatic environments of children with special educational needs is imperative and invariably ought to accompany each educational and healing program. The results of the conducted investigations and analyzes will contribute to the enrichment of sport science in this direction and the actualization of lifestyle of individuals with difficulties.

Conclusion: This paper has an accomplished form. The PhD student demonstrates solid theoretical preparation, precision and specificity in the implementation of the study, skills which allow for individual work in research. I do not come across plagiarism, undoubtedly this work is the author's creation and it exhibits competence in the relevant field as well as the expertise of the supervisor. The here-presented PhD thesis meets all conditions and requirements, which enables me to confidently propose to the respected academic jury to assess highly the work of Ivelina Kirilova and to award with the educational and scientific degree "Doctor" (Ph.D.) in Professional Direction 7.6 Sport .

Sofia, July 24, 2019

Member of the Scientific Jury:

(Assoc. Prof. Dr. Boryana Tumanova)